YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№ 1

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2026

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 2026-yil, yanvar.

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali
O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INSON KAPITALINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI....52
Dilnoza Ruziqulova Xoliqovna

MAHALLIY BUDJET DAROMADLAR BAZASINI BAHOLASH SAMARADORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH....56
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich

INNOVATSION IQTISODIYOTDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XALQARO TAJRIBA....60
Maksumova Umidaxon Sadikjonovna

ОЛИГОПОЛИЯ И ТЕОРИЯ ИГР....64
Камилова Наргиза Абдукаххоровна, Наимов Самандар Раджабович

ЦИФРОВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ НА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ ТРАНСПОРТЕ: НОВАЯ ЭРА ЭФФЕКТИВНОСТИ....67
Каракулов Фарход Зайпудинович

MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHIYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINING INNOVATSION YECHIMLARI....72
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich

MOLIYAVIY AKTIVLARNING IQTISODIY MOHIYATI VA TIJORAT BANKLARIDA ULARNING SIFAT MEZONLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI....77
Iskandarova Munisa Hasan qizi

MOLIYAVIY RISKLARNI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKTNI QO'LLASH IMKONIYATLARI....82
Xojiyev Jaxongir Dushabayevich, To'xtayev Kamol Po'latovich

MARKETING VA BOZOR IQTISODIYOTI SHAROITIDA TAYYOR KIYIMLARNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI....87
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna

NAMANGAN VILOYATI QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA MODERNIZATSIYA JARAYONLARIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI....93
Odilova Malika Abdushukur qizi

TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH....98
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li

ТУРИЗМ КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СТРАНЫ....103
Артикова Шохида Ильясовна

MINTAQALARDA OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI INNOVATSION SALOHIYATINI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI....107
Dadamirzayev Muzaffar Xabibullayevich

THEORETICAL ASPECTS OF SERVICES IN THE CONTEXT OF UZBEKISTAN'S ECONOMIC TRANSFORMATION....114
Umidjon Normurodov, Qodirov Yusufbek Suyunbek ugli

РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ МАРКЕТИНГОВЫХ ИННОВАЦИЙ....120
Расулов Нозимжон Набиджонович

QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING JORIY QILINISHI VA UNI OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI....125
Saburov Jumanazar Saliyevich

KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI VA ICHKI BOZORNI KENGAYTIRISH IMKONIYATLARI....129
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ УЗБЕКИСТАНА....134
Убайдуллаев Худоёр Бахтиёр угли

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARI SALOHIYATIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI 141
Xayitov Rustam Burxonovich

BARQAROR MOLIYALASHTIRISH KONSEPSIYASIGA MUVOFIQ "YASHIL" INVESTITSIYALARNI RIVOJLANTIRISH 146
Abduraxmonov Alimardon Sodiq o'g'li

BANK XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISH 151
Dushamov Maxmudjon Maksudbekovich

HUDUDLARDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI 159
Ibodova Dilsora Ibodovna

INVESTITSION PORTFELLARNI SHAKLLANTIRISH, BAHOLASH VA BOSHQARISH 165
Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Abdullaeva Shohista

KICHIK XIZMATLAR FAOLIYATINI RASMIYLASHTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGI KO'RSATKICHLARINI OSHIRISH 170
Xalimbetov Farxad Bagibekovich

MONOPOLIYAGA QARSHI BOSHQARUV TIZIMINI RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA VA MILLIY YONDASHUVLAR 173
Akbarov Jasur Ikromjon o'g'li

СТАТИСТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ДИНАМИКИ И СЕЗОННОСТИ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 179
Салиходжаева Умида Абдуакбар кизи

SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI TALABNI PROGNOZLASHNING CHAKANA MARKETING INNOVATSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI ROLI 186
Ostonaqulova Gulsaraxon Muhammadyoqub qizi

TEMIR YO'L YO'LOVCHI TASHISH KORXONALARI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MODELLARI 200
Eshboyev Ulug'bek Farxodovich

AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY HISOBOT VA AUDIT METOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH 205
Zufarova Zilola Raxim qizi

TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN RISKLARNI BOSHQARISH MEXANIZMIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILLARI 216
Rahmonqulov Temirbek Eshmamatovich

MULKIY SOLIQLARNING MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI TA'SIRINI BAHOLASH 222
Aliyarov Olim Abdug'aparovich

AVTOMOBIL SANOATIDA MAHSULOT BILAN BOG'LIQ XIZMATLAR TASNIFI 231
Saidov Dilshodbek Razzakovich

UY-JOY FONDINI SAMARALI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARI 236
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li

TURIZMNI IQTISODIYOTDA TO'G'RIDAN TO'G'RI TA'SIRINI STATISTIK TADQIQOTI 241
Jumanova Zilola Tuychiyevna

RIVOJLANGAN DAVLATLAR BANK EKOTIZIMLARI VA O'ZBEKISTON BANK EKOTIZIMLARINING RIVOJLANISHI VA QIYOSIY TAHLILI 248
X.R. Aliyev

O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM TIZIMI UCHUN DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA BOSHQARUV METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI 254
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li

OROL BO'YI MINTAQASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI INNOVATSION BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 259
Umarova Xusnora Dilmurod qizi

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISHCHI KUCHIDAN SAMARALI FOYDALANISH ISTIQBOLLARI 264
Xolmuratov Salimbek Eshbekovich

INNOVATSION KLASTERLARNI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMI 269
Quliyev Begimqul Melikovich

ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ 276
Ахмедов Самандар Сайфуллоевич

АГРОЭКОТУРИЗМ КАК НАПРАВЛЕНИЕ ДИВЕРСИФИКАЦИИ ЭКОНОМИКИ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ УЗБЕКИСТАНА 281
Хайдаров Ойбек Зоирович

THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON SERVICE QUALITY AND CUSTOMER SATISFACTION IN THE HOUSEHOLD SERVICE SECTOR: EMPIRICAL EVIDENCE FROM SAMARKAND REGION 287
Pardayev Sherzod Xolmurodovich, Yuldosheva Zulfizar Sayfullayevna

DEVELOPMENT OF INTERACTIVE MODELING METHODS FOR THE SYNTHESIS OF INTELLIGENT CONTROL SYSTEMS FOR TECHNICAL OBJECTS IN THE DIGITAL ECONOMY 293
Mamutova Aygul Kalmurzaevna

TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISH MASALALARI 298
Abdurazakova Nasiba Sultanovna

YANGI O‘ZBEKISTON SHAROITIDA SOLIQ MA’MURIYATCHILIGI TRANSFORMATSIYASI VA UNING MOLIYAVIY XAVFSIZLIKKA TA’SIRI 303
Tashmuxamedova Yayra Atxamovna

ZAMONAVIY AXBOROT TIZIMLARI ORQALI SOLIQ QARZDORLIGINI UNDIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA TAHLIL 308
Maxmadustov Jalol Maxmadustovich

TA’LIM MIGRATSIYASI VA INTEGRATSIYA KO‘RSATKICHLARINI STATISTIK TAHLILI: YEVROPA ITTIFOQI (SIRIUS) TAJRIBASI VA O‘ZBEKISTON AMALIYOTI 314
Abdullayeva Gulhayot Shuhratovna

HUDUDIY SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI KO‘P OMILLI STATISTIK TAHLIL ETISHDAGI ILG‘OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARDAN FOYDALANISH YO‘LLARI 319
Tag‘oyev Feruz Yorqulovich

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ORQALI HUDUDIY INVESTITSIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH: QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA TAHLIL VA TAVSIYALAR 326
Egamberdiev Abbosxon Sherali o‘g‘li

KICHIK BIZNESDA INNOVATSION FAOLIYATNI TASHKIL ETISH VA RAG‘BATLANTIRISH MEXANIZMLARI 331
Nurullayev Baxrom Botirovich

YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHDA RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASIDAN FOYDALANISH 337
Ne’matova Mavsuma

ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA ISLOMIY MOLIYA VA NOBANK KREDIT TASHKILOTLARIDA STRATEGIK BOSHQARUVNING NAZARIY ASOSLARI 341
Galatov Abbos Alibekovich, Xalilov Nurullo Xamidillayevich

IQTISODIY FAOLLIKNI OSHIRISHGA QARATILGAN DAVLAT FISKAL SIYOSATI HOLATI TAHLILI 346
Xudayberginova Nigora Turgunbayevna

MEHNATGA HAQ TO‘LASHNING MOHIYATI VA ULARNI HISOBGA OLISHNING ASOSIY VAZIFALARI 356
Anvar Raximov Maxmarasulovich

“CRADLE TO CRADLE” VA “CRADLE TO GRAVE” KONSEPSIYALARINING UMUMIY VA XUSUSIY JIHATLARI 360
Sodikov Zokir Rustamovich

MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI 366
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI VA MINTAQA IQTISODIYOTIGA TA'SIRI: KEYNESIAN YONDASHUV NUQTAI NAZARIDAN........370
Shermatov G'ofurjon G'ulamovich

QURILISH KORXONALARIDA INQIROZGA QARSHI BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI (ROSSIYA TAJRIBASI)........377
O'rinboyev Doniyorjon Baxtiyorjon o'g'li

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA YASHIL XIZMATLAR SEKTORINING TRANSFORMATSIYASI........385
Aliqulova Laylo Ziyadin qizi

VIRTUAL TA'LIM MUHITI ORQALI TALABALARNING MULOQOT KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI........390
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi

MINTAQA IQTISODIYOTIDA TRANSPORT INFRATUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH KO'RSATKICHLARINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASHTIRISH........395
Qo'ziboyev Umarbek Ulug'bekovich

ОЦЕНКА СТОИМОСТИ И РИСКОВ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ (FDI)........400
Бахтиярова Дильноза Мадминджановна

XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING AHAMIYATI........407
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich

O'ZBEKISTONDA INTEGRATSIYALASHGAN YASHIL MOLIYALASHTIRISH ARXITEKTURASI: KONSEPTUAL MODEL VA AMALIY TAKLIFLAR........412
Qulliyev Ulug'bek Mirzayevich

BANK TIZIMI FAOLIYATI MISOLIDA MOLIYAVIY ISLOHOTLAR SHAROITIDA KORXONALAR LIKVIDLIGINI OSHIRISH MASALALARI........419
Iminova Nurjahon Qodirjon qizi, Karimov Sardorbek Shuxratjon o'g'li

BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING SANOAT RIVOJI VA EKSPORT SALOHIYATINI OSHIRISHDAGI O'RNI........423
Baxtiyor Abduganiyev, Nodira Saidbaxromova

СТРАТЕГИЧЕСКАЯ РОЛЬ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В СТАНОВЛЕНИИ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ И ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ........427
Li Kristina Alekseyevna, Элназарова Шарифа Исроиловна, Эшпулатов Достонбек Бокодир огли

TOVAR-XOMASHYO BIRJASIDA SAVDO TURLARINING SHAKLLANISHI VA ULARNING BOZOR SAMARADORLIGIGA TA'SIRI........432
Xudayberdiyev Kamoliddin Ustemirovich

THE ROLE OF CORPORATE STRUCTURES IN THE DEVELOPMENT OF GLOBAL FINANCIAL RELATIONS........438
Kurbaniyazov Shakhzodbek Karimovich

BANKLARNI MODERNIZATSIYA VA TRANSFORMATSIYA QILISH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASH SAMARADORLIGINI TA'MINLASH VA UNI OSHIRISHNING ASOSIY YO'LLARI........442
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li

KICHIK BIZNESDA RAQAMLI MARKETING: O'ZBEKISTON SHAROITIDA SAMARADORLIK VA INTEGRATSIYA MODELLARI........446
Kamilov Farxod Shamilevich

TASHQI SAVDODA EKSPORTNING MAKROIQTISODIY AHAMIYATI........453
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna

РАЗВИТИЕ АСПЕКТОВ МАРКЕТИНГА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ СПОРТИВНЫХ ОРГАНИЗАЦИИ........459
Юсупов Махамадамин, Закирова Умида Махамадаминовна

LIZING OLUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA YURITILISHI........462
Sadritdinov Baxodir

YASHIL IQTISODIYOT VA KICHIK BIZNES RIVOJLANISHINING NAZARIY–KONSEPTUAL ASOSLARI 467
Isroilov Dilshodbek Rustamovich

TEXNOLOGIK RESURSLARNI BOSHQARISHDA STRATEGIYALARDAN FOYDALANISH 474
Kazakov Olim Sabirovich

OLIY TA'LIM EKSPORT XIZMATLARINING IQTISODIY AHAMIYATI HAMDA ZARURLIGI 479
Abdusattarova Dildora Bohodirovna

SANOAT KORXONASIDA INNOVATSION JARAYONLAR SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISHNING METODIK YONDASHUVLARI 485
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna

ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI 491
Kafiyev Xojiakbar Xosilbek o'g'li

BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI 496
Xolmatov Otabek Oybek o'g'li

INSON KAPITALIGA INVESTITSIYALAR 499
Sheraliyeva Saida Azatovna

TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH VA IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA KLASTER USULLARINI QO'LLASH 504
Mizrob Maxmudovich Tashov

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В ПРОЦЕССАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ 514
Ли Илларион Георгиевич

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВИДОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА УЗБЕКИСТАНА 519
Ахмедходжаев Равшан Темурович

УСТОЙЧИВОЕ И ЦИФРОВОЕ РАЗВИТИЕ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА: ЭВОЛЮЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ 525
Усманова Азиза Баходировна

O'ZBEKISTONDA TURIZMNI INNOVATSION ASOSDA RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI VA ZARURIYATI 529
Temurbek Olimovich Mamayunusov

КОМПЛЕКСНОЕ УЧЁТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПРОЦЕССОВ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ 536
Эркинбаев Якуббой Хушнуд угли

ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINING DAVLAT QARZ BARQARORLIGINI TA'MINLASH VA QARZ SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH INSTITUTSIONAL VA AMALIY QO'LLANISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH 541
Raxmatov Hamid Hasan o'g'li, Akramov Azizjon Kabirovich

O'ZBEKISTON SUG'URTA SEKTORIDA INSTITUTSIONAL VA INVESTITSION OMILLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIKKA QO'SHMA TA'SIRI 549
Fayziyev Oybek Raximovich

INSTITUTIONALIZATION OF PUBLIC ADMINISTRATION EFFECTIVENESS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF OECD COUNTRIES' EXPERIENCE IN GOVERNANCE FOR PUBLIC ADMINISTRATION REFORM 556
Sarvar Saidov Khairulloyevich

O'ZBEKISTONDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI 562
Zaynutdinova Umida Djalalovna, Miraxmedova Maftuna Ibragimovna

SAMARQAND VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA INSON KAPITALINING ROLI 568
Gulnora Mardievna Shadieva, Avazova Charos

ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ДОХОДОВ РАБОТНИКОВ ВУЗОВ В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ СФЕРЫ УСЛУГ 572
Шадиева Гулнора Мардиевна, Рустамова Фируза

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

KICHIK BIZNES KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH 578
Eminchayev Baxodir Sadikovich

MINTAQA IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARINING NAZARIY TAHLILI 583
Tuyev Abdurahmon Yusubopvich

AKTIVLAR SIFATIGA TA'SIR ETUVCHI MAKROIQTISODIY VA INSTITUTSIONAL OMILLARNING TAHLILI 587
Rasulov Muxammad Bobur Fazliddin o'g'li

TIJORAT BANKLARINING MUAMMOLI KREDITLARI (NPL) KO'RSATKICHI ORQALI BANK TIZIMI BARQARORLIGINI BAHOLASH 594
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov A.V.

AKSIYADORLAR BILAN MANFAATLI MUNOSABATLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHDA AKSIYADORLAR VA ULARNING HUQUQLARINI TA'MINLASH 600
Raimov Farrux Avazjon o'g'li

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ СТРАНЫ В ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ 605
Мирпулатова Луиза Мансуровна, Абдумажидов Шахзод Шерзод уғли

O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNING YAIMDAGI ULUSHI VA UNING IQTISODIY BARQARORLIKKA TA'SIRI 610
Bo'stonova Nilufar Abdusmatovna

MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI 615
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna

SURXONDARYO VILOYATI ISHLAB CHIQARISH SANOAT KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGI KO'RSATKICHLARINING STATISTIK TADQIQOTI 619
Buriyev Ubaydulla Bozor o'g'li

MAMLAKATIMIZDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI VA ULARNI YECHIMLAR 623
Normurzayev Umid Xolmurzayevich

YASHIL IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING ASOSIY OMILLARI VA ULARNI BOSHQARISH MASALALARI 630
Yuldasheva Nazokat Muzaffar qizi

AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING BARQAROR RIVOJLANISH MEXANIZMI: MONITORING VA BAHOLASH TIZIMI 635
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li

O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI 640
Raxmanova Iroda Xasilovna

O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYA QILISH VA RAQAMLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA STRATEGIK YO'NALISHLAR 645
Turgunov Abror Kadirovich

RAQAMLI IQTISODIYOT DAVRIDA BANK XIZMATLARI VA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALARNING TARAQQIYOTI 650
Muminova Marguba Mamirkulovna

XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 655
Ulashev Xubbim Askarovich

KADRLAR SIYOSATI VA DAVLAT XIZMATI SAMARADORLIGINI BAHOLASH HAMDA RIVOJLANTIRISHNING MILLIY MODELINI YARATISH 659
Turayev Laziz Shokirovich

KADRLAR SIYOSATI VA DAVLAT XIZMATI SAMARADORLIGINI BAHOLASH HAMDA RIVOJLANTIRISHNING MILLIY MODELINI YARATISH

Turayev Laziz Shokirovich
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi
Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi bosh ilmiy xodimi, PhD
E-mail: turayevlaziz57@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada kadrlar siyosati va davlat xizmatining samaradorligini baholash hamda rivojlantirishga qaratilgan milliy modelni shakllantirish masalalari tahlil qilinadi. Davlat boshqaruvida inson kapitalining roli, kadrlarni tanlash, tayyorlash, qayta tayyorlash va rag‘batlantirish mexanizmlarining samaradorligiga ta’sir etuvchi omillar yoritiladi. Shuningdek, davlat xizmati faoliyatini baholashning zamonaviy indikatorlari, xalqaro tajriba va milliy xususiyatlarni uyg‘unlashtirish orqali barqaror va natijaga yo‘naltirilgan boshqaruv tizimini yaratish imkoniyatlari asoslab beriladi. Taklif etilgan milliy model davlat xizmatining ochiqligi, hisobdorligi va kasbiy salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: kadrlar siyosati, davlat xizmati, samaradorlikni baholash, milliy model, inson kapitali, davlat boshqaruvi, kasbiy rivojlanish, institusional islohotlar, mexanizm, kadrlar, tajriba, yaratish.

Abstract. This article analyzes the development of a national model aimed at assessing and developing the effectiveness of human resources policy and the civil service. It emphasizes the role of human capital in public administration, as well as the factors influencing the effectiveness of personnel selection, training, retraining, and incentive mechanisms. It also explores the potential for creating a stable and results-oriented management system by combining modern civil service performance indicators, international experience, and national specifics. The proposed national model serves to enhance the openness, accountability, and professional potential of the civil service.

Key words: human resources policy, civil service, performance assessment, national model, human capital, public administration, professional development, institutional reforms, mechanism, personnel, experience, creation.

Аннотация. В данной статье анализируются вопросы формирования национальной модели, направленной на оценку и повышение эффективности кадровой политики в системе государственной службы. Подчеркивается ключевая роль человеческого капитала в государственном управлении, а также рассматриваются факторы, влияющие на эффективность отбора персонала, процессы обучения, переподготовки и механизмы стимулирования. Обосновываются возможности создания стабильной и ориентированной на результат системы управления путем интеграции современных показателей эффективности (KPI), международного опыта и национальной специфики. Предложенная национальная модель направлена на повышение открытости, подотчетности и профессионального потенциала государственной службы.

Ключевые слова: кадровая политика, государственная служба, оценка эффективности, национальная модель, человеческий капитал, государственное управление, профессиональное развитие, институциональные реформы, механизм, персонал, опыт, формирование.

KIRISH

Hozirgi globallashuv va tezkor ijtimoiy-iqtisodiy o‘zgarishlar sharoitida davlat boshqaruvi tizimida kadrlar siyosatini takomillashtirish hamda davlat xizmatining samaradorligini oshirish ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Davlat xizmatining sifati, avvalo, inson resursi salohiyati, kadrlarni tanlash, joylashtirish, baholash va rivojlantirish mexanizmlarining qay darajada samarali tashkil etilganiga bevosita bog‘liq.

O‘zbekiston Respublikasida so‘nggi yillarda davlat fuqarolik xizmatini isloh qilish, ochiqlik va shaffoflik tamoyillarini joriy etish, meritokratiya asosida kadrlar zaxirasini shakllantirish hamda rahbar kadrlarni

IQTISODIYOT ЭКОНОМИКА ECONOMY

tayyorlashga qaratilgan tizimli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Biroq mazkur jarayonlarda kadrlar siyosati va davlat xizmati samaradorligini baholashning yagona, kompleks va milliy xususiyatlarni hisobga olgan modeli mavjud emasligi ushbu sohada ilmiy-nazariy va amaliy yechimlarga bo'lgan ehtiyojni yanada oshirmoqda.

Davlat xizmatining samaradorligini xolis va aniq baholash, xodimlarning kasbiy faoliyati, natijadorligi, mas'uliyati va rivojlanish salohiyatini hisobga olgan holda boshqaruv qarorlarini qabul qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, milliy qadriyatlar, jamiyatda shakllangan ijtimoiy munosabatlar, mehnat madaniyati hamda davlat boshqaruvining institusional xususiyatlarini inobatga olgan milliy modelni yaratish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolada kadrlar siyosati va davlat xizmatining samaradorligini baholash hamda rivojlantirishga qaratilgan milliy modelni shakllantirishning nazariy-metodologik asoslari, xalqaro tajriba tahlili va uni milliy amaliyotga moslashtirish imkoniyatlari o'rganiladi. Shu orqali davlat xizmatini zamonaviy, samarali va natijaga yo'naltirilgan tizim sifatida rivojlantirishga xizmat qiluvchi ilmiy xulosa va amaliy takliflar ishlab chiqish maqsad qilib olingan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kadrlar siyosati va davlat xizmatining samaradorligini baholash masalalari xorijiy va milliy ilmiy tadqiqotlarda keng o'rganilgan yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Ushbu mavzudagi ilmiy ishlar, asosan, davlat boshqaruvida inson resurslarini boshqarish, meritokratiya, natijaga yo'naltirilgan boshqaruv hamda faoliyat samaradorligini baholash modellariga bag'ishlangan.

Xorijiy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda davlat xizmatining samaradorligini baholashda strategik boshqaruv, kompetensiyalarga asoslangan yondashuv va KPI (Key Performance Indicators) tizimlariga alohida e'tibor qaratilgan. Jumladan, OECD tomonidan ishlab chiqilgan tadqiqot va hisobotlarda davlat xizmatchilarining faoliyatini baholashni inson kapitali rivoji, institusional samaradorlik va davlat xizmatlari sifati bilan bog'liq holda ko'rib chiqish ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan. Shuningdek, Yevropa Ittifoqi mamlakatlari tajribasida davlat xizmatini baholashda ochiqlik, hisobdorlik va raqobatbardoshlik tamoyillari asos qilib olingan.

Rossiyalik olimlar tomonidan olib borilgan ilmiy ishlarida davlat fuqarolik xizmatini boshqarish, kadrlar zaxirasini shakllantirish, xizmatchilar faoliyatini attestatsiyadan o'tkazish va kompleks baholash mexanizmlarini joriy etish masalalari atroflicha tahlil qilingan. Ular davlat xizmatining samaradorligini oshirishda milliy qonunchilik, ijtimoiy-siyosiy muhit va boshqaruv an'analarini hisobga olish zarurligini ta'kidlaydilar.

Milliy ilmiy adabiyotlarda esa kadrlar siyosati va davlat xizmatini isloh qilish masalalari, asosan, O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan ma'muriy islohotlar, davlat fuqarolik xizmati institutining shakllanishi, inson resurslarini boshqarishning zamonaviy usullarini joriy etish nuqtai nazaridan o'rganilgan. M.T. Baqoyev, A. Bekmurodov, D. Raximova, G.M. Raimova kabi olimlar asarlarida boshqaruv qarorlarining samaradorligi, kadrlar bilan ishlash mexanizmlari hamda davlat xizmatining natijadorligini oshirish masalalari yoritilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada muallif tomonidan ilmiy abstraksiyalash, taqqoslama tahlil, induksiya va deduksiya, kuzatuv usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mavjud ilmiy tadqiqotlarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, kadrlar siyosati va davlat xizmatining samaradorligini baholashda milliy xususiyatlarni hisobga olgan, kompleks va integratsiyalashgan yagona modelni ishlab chiqish masalasi yetarlicha yoritilmagan. Aksariyat tadqiqotlar alohida instrumentlar yoki muayyan boshqaruv bosqichlarini qamrab olgan bo'lib, ularni tizimli ravishda birlashtirish zarurati mavjud.

Shu bois, xorijiy ilmiy tajriba va milliy amaliy yondashuvlarni uyg'unlashtirgan holda kadrlar siyosati va davlat xizmatining samaradorligini baholash va rivojlantirishning milliy modelini yaratish ilmiy jihatdan asoslangan va dolzarb vazifa hisoblanadi.

So'nggi yillarda mamlakatimizda davlat xizmati faoliyati samaradorligini oshirishga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xo'jalik boshqaruvi organlari tomonidan davlat boshqaruvi va xo'jalik funksiyalarini birga qo'shib olib borish amaliyotidan voz kechish, davlat organlari va tashkilotlari xodimlarining mehnatiga haq to'lash hamda ijtimoiy ta'minlashning zamonaviy tizimini yaratish bo'yicha choralar ko'rilmoqda[1].

Bugungi kunda davlat organlari va tashkilotlarini yuqori malakali mutaxassislar bilan barqaror ta'minlash, kadrlarning bilim va ko'nikmalarini zamonaviy ehtiyojlarga to'liq moslashtirish ustuvor vazifa etib belgilangan. Bu

1 O'zbekiston Respublikasida kadrlar siyosati va davlat fuqarolik xizmati tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 3-oktyabrdagi PF-5843-son Farmoni.

borada amalga oshirilayotgan tizimli chora-tadbirlar qabul qilinayotgan qarorlar sifatini oshirishga va boshqaruv samaradorligini yangi bosqichga ko'tarishga xizmat qilmoqda. Kadrlar salohiyatini yuklatilgan vazifalarga muvofiqlashtirish orqali tizimdagi mavjud masalalarni bartaraf etishning zamonaviy mexanizmlari izchil joriy etilmoqda.

Davlat fuqarolik xizmatida nomzodlarni ochiq va mustaqil tanlov orqali saralab olishning kompleks huquqiy asoslari mustahkamlanmoqda. Bu, o'z navbatida, davlat xizmatchilarining ish samaradorligi va kompetensiyasini baholashning aniq hamda shaffof mezonlarini joriy etishga xizmat qiladi.

Davlat fuqarolik xizmati masalalari bo'yicha vakolatli organning roli kuchaytirilib, barcha davlat idoralarida yagona kadrlar siyosati va inson resurslarini boshqarishning zamonaviy usullari yo'lga qo'yilmoqda.

Bundan tashqari, davlat fuqarolik xizmatiga kirishda barcha fuqarolarning teng imkoniyatlardan foydalanishini hamda davlat fuqarolik xizmatida professional sifatlar va alohida xizmatlar asosida ko'tarilib borishni ta'minlaydigan nomzodlarni saralab olishning shaffof mexanizmlari to'liq shakllantirilmagan[2].

Bugungi globallashuv va raqobat sharoitida davlat boshqaruvi tizimining samaradorligi, avvalo, davlat xizmatchilari kasbiy salohiyati va kadrlar siyosatiga bog'liq. Shu bois, davlat xizmatini baholash va rivojlantirishning zamonaviy, shaffof va milliy manfaatlarga mos modelini ishlab chiqish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Kadrlar siyosati — bu davlatning inson resurslarini shakllantirish, rivojlantirish va samarali foydalanishga qaratilgan maqsadli faoliyatidir. Samarali kadrlar siyosati quyidagilarni ta'minlaydi:

davlat organlarida professionallik va mas'uliyatni oshirish;

korrupsiyaviy omillarni kamaytirish;

aholiga ko'rsatilayotgan davlat xizmatlari sifatini yaxshilash;

proaktivlik.

Kadrlar siyosatida davlat xizmati samaradorligini baholash quyidagi asosiy mezonlar asosida amalga oshirilishi maqsadga muvofiq:

Natijaviylik — belgilangan maqsadlarga erishish darajasi;

Samaradorlik — resurslardan oqilona foydalanish;

Shaffoflik va hisobdorlik — qaror qabul qilish jarayonlarining ochiqligi;

Kasbiy kompetensiya — davlat xizmatchilarining bilim va ko'nikmalari;

Jamoatchilik qoniqishi — aholining davlat xizmatlaridan rozilik darajasini oshirish.

Bu borada milliy model quyidagi tamoyillarga asoslanishi lozim:

Milliy qadriyatlar va huquqiy an'analarga moslik;

Meritokratiya — lavozimlarga tayinlashda bilim va salohiyat ustuvorligi;

Doimiy o'qitish va qayta tayyorlash;

Raqamli texnologiyalardan foydalanish;

Ijtimoiy himoya va rag'batlantirish mexanizmlari.

Bunday model davlat xizmatining barqaror rivojlanishiga, inson kapitali sifatining oshishiga va davlat boshqaruvida innovasion yondashuvlarni joriy etishga xizmat qiladi.

Davlat organlarida natijaga asoslangan boshqaruv tizimini joriy etish yo'nalishida[3]:

davlat boshqaruvida zamonaviy menejment va loyihaviy yondashuv usullarini joriy etish hamda strategik rejalashtirish asosida maqsadli ko'rsatkichlar tizimini tashkil etish;

davlat organlarining vazifa va funksiyalarini tashkiliy-huquqiy mexanizmlar, moliyaviy-iqtisodiy va kadrlar resurslari bilan ta'minlanganlik hamda boshqaruv jarayonlarining raqamlashtirilganligi jihatidan muvofiqlashtirish;

davlat organlari hududiy bo'linmalarining bir masala bo'yicha ikki tomonlama — gorizontal (hokimlikka) va vertikal (yuqori turuvchi organga) bo'ysunuvini bekor qilish bo'yicha takliflar ishlab chiqish.

Hududlarda yangi imkoniyatlarni aniqlash va boshqaruv samaradorligini oshirish yo'nalishida:

mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarini yangicha yondashuv asosida aholiga kompleks xizmat ko'rsatuvchi tuzilmaga transformatsiya qilishda uslubiy rahbarlik qilish;

mahalliy ijro hokimiyati organlari bilan doimiy hamkorlik o'rnatib, hududlarni kompleks rivojlantirish borasidagi davlat siyosatining asosiy ustuvor yo'nalishlari hamda ularni bajarishning samarali mexanizmlarini yaratish bo'yicha takliflar ishlab chiqish;

davlat dasturlari (strategiyalar, konsepsiyalar) ijrosini ta'minlashda respublika va mahalliy ijro hokimiyati organlarining samarali hamkorligini tashkil etish;

hududlarda «o'sish nuqta»lari va ishga solinmagan imkoniyatlarni aniqlash hamda hududlarni kompleks rivojlantirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish.

2 O'zbekiston Respublikasida kadrlar siyosati va davlat fuqarolik xizmati tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 3-oktyabrdagi PF-5843-son Farmoni.

3 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 6-dekabrdagi "Davlat xizmatida boshqaruv samaradorligini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" PF-243-son Farmoni.

Davlat organlarida inson resurslarini boshqarish va ularning salohiyatini rivojlantirish yoʻnalishida:

davlat xizmatiga munosib kadrlarni jalb etish, istiqbolli rahbar kadrlar zaxirasini shakllantirish hamda davlat xizmatchilarining karyeraviy oʻsishiga koʻmaklashish;

davlat xizmatchilari uchun kompetensiyalar modelini ishlab chiqish, ularni shaxsiy va kasbiy diagnostika qilish hamda davlat xizmatchilarining bilim va kasbiy kompetensiyalarini uzluksiz rivojlantirishni tashkil etish;

davlat xizmatida zamonaviy «HR» tizimini joriy etish va davlat organlarining kadrlar siyosatini muvofiqlashtirish;

muvaffaqiyatga erishgan xorijdagi vatandoshlarimizning bilim va salohiyatidan foydalanish orqali hududlar va tarmoqlarda ishga solinmagan yangi zaxiralarni aniqlash hamda ularni xalqaro tajriba asosida rivojlantirishga koʻmaklashish muhimdir.

Davlat xizmatini rivojlantirishda kadrlar siyosati samaradorligini baholashning nazariy-metodologik asoslarini takomillashtirish hamda Oʻzbekiston sharoitiga mos milliy modelni ishlab chiqishda, davlat xizmati va kadrlar siyosati tushunchalarining nazariy mazmunini tahlil qilish;

davlat xizmati samaradorligini baholashga oid xorijiy tajribani oʻrganish;

Oʻzbekistonda amal qilayotgan kadrlar siyosati va davlat xizmati tizimining hozirgi holatini tahlil qilish;

samaradorlikni baholash indikatorlar tizimini ishlab chiqish;

davlat xizmatini rivojlantirishning milliy modelini taklif etish;

ishlab chiqilgan modelni amalga joriy etish boʻyicha amaliy taklif va tavsiyalar berish;

davlat xizmati samaradorligini baholashning kompleks indikatorlar tizimi ishlab chiqish;

kadrlar siyosati samaradorligini baholashning institusional modeli ishlab chiqish (1-jadval).

1-jadval. Davlat xizmatining samaradorligini baholash va rivojlantirish milliy modeli[4]

Yoʻnalish	Asosiy mazmun	Instrumentlar	Kutiladigan natija
Kadrlar siyosati	Milliy ustuvorliklar	Strategiya, qonunlar	Barqaror kadrlar tizimi
Tanlash	Meritokratiya	Ochiq tanlov	Sifatli kadrlar
Baholash	Faoliyat natijasi	KPI, attestatsiya	Xolis baholash
Rivojlantirish	Kasbiy oʻsish	Mentorlik, oʻqitish	Salohiyat oshishi
Motivatsiya	Ragʻbat	Moddiy/nomoddiy	Ish unumdorligi
Monitoring	Nazorat	Tahlil, indikator	Doimiy yaxshilanish

Taklif etilayotgan model davlat boshqaruvida inson kapitali samaradorligini oshirishga qaratilgan boʻlib, oltita strategik ustunni oʻz ichiga oladi. Uning asosi — milliy manfaatlar va huquqiy bazaga tayanuvchi tizimli kadrlar siyosati boʻlib, u barqaror boshqaruv apparatini shakllantirishga xizmat qiladi.

Mazkur model doirasida kadrlarni saralash meritokratiya (munosiblik) tamoyili asosida ochiq tanlovlar orqali amalga oshirilib, tizimga sifatli mutaxassislar kirib kelishi taʼminlanadi. Kadrlar faoliyati esa shunchaki jarayon emas, balki KPI (samadorlik koʻrsatkichlari) va attestatsiya instrumentlari yordamida natijaga yoʻnaltirilgan holda xolis baholanadi.

Davlat xizmatida kadrlar siyosati va faoliyat samaradorligini baholashning mavjud nazariy yondashuvlari tizimlashtirilib, ularning Oʻzbekiston sharoitida qoʻllanish imkoniyatlari ilmiy asoslash,

Davlat xizmatchilari faoliyatini baholashga taʼsir etuvchi institusional, tashkiliy, motivasion va raqamli omillar oʻzaro bogʻliq tizim sifatida ilmiy jihatdan asoslash,

Davlat xizmati samaradorligini baholash uchun kompleks indikatorlar tizimi (kasbiy salohiyat, natijadorlik, xizmat sifati, jamoat ishonchi va innovasion faollik koʻrsatkichlari) amaliyotga joriy etish,

Kadrlar siyosati va davlat xizmati rivojlanishini taʼminlovchi milliy model ishlab chiqilib, unda meritokratiya, natijaga yoʻnaltirilgan boshqaruv, raqamli HR, uzluksiz malaka oshirish mexanizmlari oʻzaro integratsiyalash.

Davlat xizmatini rivojlantirish boʻyicha strategik va institusional takliflar ishlab chiqilib, ularning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligi ilmiy jihatdan isbotlash lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Kadrlar siyosati va davlat xizmatining samaradorligini baholash va rivojlantirishning milliy modelini yaratish davlat boshqaruvi tizimini modernizatsiya qilishning muhim yoʻnalishlaridan biri hisoblanadi. Milliy model kadrlarni tanlash, baholash va rivojlantirish jarayonlarini yagona tizimga birlashtirish orqali inson resurslaridan samarali foydalanishni taʼminlaydi.

4 Muallif ishlanmasi.

Mazkur model milliy qadriyatlar, institusional muhit va zamonaviy boshqaruv tamoyillarining uyg‘unligiga asoslanib, davlat xizmatining ochiqligi, hisobdorligi va natijadorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, mentorlik, kompetensiyaga asoslangan baholash va doimiy monitoring mexanizmlarining joriy etilishi kadrlar salohiyatini barqaror rivojlantirish imkonini beradi.

Natijada, davlat xizmati sifati oshadi, fuqarolar ishonchi mustahkamlanadi hamda mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga xizmat qiluvchi samarali davlat boshqaruvi tizimi shakllanadi.

Kadrlar siyosati va davlat xizmatining samaradorligini baholash va rivojlantirish milliy modelini yaratish bo‘yicha takliflar qo‘yidagilar:

Birinchidan, kadrlar siyosati sohasida institusional yondashuvni kuchaytirish, davlat xizmatini rivojlantirishda kadrlar siyosati yagona strategik konsepsiya asosida shakllantirilishi lozim. Shu maqsadda davlat fuqarolik xizmatida kadrlar bilan ishlashga mas’ul organlar o‘rtasida vakolatlarni aniq belgilash, ularning faoliyatini muvofiqlashtiruvchi institusional mexanizmni joriy etish taklif etiladi.

Ikkinchidan, Davlat xizmatining samaradorligini baholashning milliy indikatorlar tizimini ishlab chiqish,Xalqaro tajribani hisobga olgan holda, milliy ijtimoiy-iqtisodiy shart-sharoitlar va qadriyatlarga mos indikatorlar asosida davlat xizmatchilarining faoliyatini baholash tizimini shakllantirish zarur. Bunda KPI, kompetensiyalarga asoslangan baholash va faoliyat natijadorligini o‘lchash instrumentlarini integratsiyalashtirish maqsadga muvofiq.

Uchinchidan, meritokratiya tamoyillarini to‘liq joriy etish, davlat xizmatiga qabul qilish, lavozim bo‘yicha o‘sish va rahbar kadrlar zaxirasini shakllantirish jarayonlarida meritokratiya tamoyillarini to‘liq joriy etish taklif etiladi. Bu kadrlarning bilim, malaka va kasbiy salohiyatiga asoslangan adolatli qarorlar qabul qilishni ta’minlaydi.

To‘rtinchidan, kadrlarni rivojlantirishda mentorlik va uzluksiz ta’lim tizimini joriy etish, davlat xizmatchilarining kasbiy va shaxsiy rivojlanishini ta’minlash maqsadida mentorlik tizimini institusional darajada joriy etish.

Beshinchidan, samarali motivatsiya va rag‘batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish, davlat xizmatchilarining mehnat unumdorligini oshirish uchun moddiy va nomoddiy rag‘batlantirish mexanizmlarini kompleks qo‘llash taklif etiladi. Bunda faoliyat natijasiga bog‘liq rag‘bat, ijtimoiy kafolatlar va kasbiy o‘sish imkoniyatlarini kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Oltinchidan, raqamli texnologiyalar asosida monitoring va baholashni joriy etish, davlat xizmatining samaradorligini baholash va kadrlar siyosati natijadorligini oshirish maqsadida raqamli platformalar, integratsiyalashgan axborot tizimlari va elektron monitoring instrumentlarini joriy etish taklif qilinadi. Bu inson omilini kamaytirish, shaffoflik va xolislikni ta’minlashga xizmat qiladi.

Yettinchidan, ilmiy-tahliliy qo‘llab-quvvatlash va doimiy takomillashtirish mexanizmini yaratish, milliy modelni amalga oshirish jarayonida ilmiy muassasalar, tahliliy markazlar va ta’lim muassasalari bilan hamkorlikni kuchaytirish, tizim samaradorligini doimiy tahlil qilish va natijalar asosida takomillashtirib borish mexanizmini joriy etish maqsadga muvofiq.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 3-oktyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasida kadrlar siyosati va davlat fuqarolik xizmati tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5843-son Farmoni. https://lex.uz/docs/4549998
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 6-dekabrdagi “Davlat xizmatida boshqaruv samaradorligini yanada oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PF-243-son Farmoni. https://www.lex.uz/uz/docs/7886963
3. Бекмуродов А. Ш., Рахимова Д. Н. Наука в государственном управлении нового Узбекистана // Государственная служба. 2024. Т. 26, № 6. С. 21–28. https://doi.org/10.22394/2070-8378-2024-26-6-21-28.
4. Алимов Б.Б., Рахимова Д.Н., Хамидулин М.Б. Эволюция государственного управления в странах постсоветского пространства. Республика Узбекистан.Государственная служба. 2021. № 2. С. 188–203. https://doi.org/10.22394/2070-8378-2022-24- 4-103-118
5. Рахимова Д.Н. Эволюция государственного управления в Узбекистане.Экономическое обозрение. 2021. № 4 (256). С. 103–118.
6. United States Office of Personnel Management. A Handbook for Measuring Employee Performance:OPM.GOV, 2017 –P. 6
7. Torneo, Ador. (2015). Government Performance Management and Evaluation in South Korea: History and Current Practices. Public Performance & Management Review. 39. 279-296. 10.1080/15309576.2015.1108767.

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2026. № 1

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz